

A woman with long brown hair, wearing a grey sweater, is seen from behind, rowing a green canoe on a calm lake. The water reflects the surrounding autumn foliage and the sky. The shoreline is lined with trees in shades of yellow and orange, with a forested hill in the background under a soft, hazy sky. A dark semi-transparent banner is overlaid at the bottom of the image.

MUONION MASTER PLAN

MASTER PLAN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Hankkeen päätavoite

- Luoda Muonion keskustaajama-alueen palveluiden, yritystoiminnan ja asumisen sekä elinvoimaisuuden kehittämiseksi suunnitelma, Master Plan, joka luo edellytyksiä mm. liiketoimintojen kehittymiselle. Suunnitelma tukee mm. maankäytön suunnittelua ja päätöksentekoa ja pitkällä tähtäimellä vahvistaa mm. kunnan elinkeinorakennetta ja elinvoimaisuutta.
- **Keskustaajaman elinvoimaisuuden ja uusien liiketoiminnan mahdollisuuksien kehittäminen**
 - Hankkeen yksi ydinajatus on ollut uusien nousevien alojen kuten esimerkiksi hyvinvointimatkailun, luonnontuotealan ja etätyön sekä alueella toimivien vahvojen ja työllistävien alojen, matkailun, kylmätekniikan sekä palveluasumisen liiketoimintamahdollisuuksien, löytäminen ja törmäyttäminen uusien liiketoimintakonseptien syntymiseksi.
- **Kytkeminen osayleiskaavan laadintaan**
 - Kasvuhakuisten yritysten toimintaa pyritään edistämään mm. tilojen, maankäytön ja palvelurakenteen näkökulmasta.

TYÖN TARKOITUS

- Master Plan on kehittämissuunnitelma, joka luo tulevaisuuden suuntaviivat ja keskeiset toimenpiteet kehittämiselle lyhyellä, keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä
- Tukee jatkossa päätöksentekoa ja ohjaa kehittämistyötä
- Pitkällä aikavälillä toimien odotetaan vaikuttavan positiivisesti alueen työllisyyteen, talouteen, muuttoliikkeeseen, matkailuun sekä liiketoimien kannattavuuteen.

VAHVUUDET, JOILLE RAKENNETAAN

- Suomen suosituin kansallispuisto
- Maailman puhtain ilma sekä monipuoliset vesistöt
- Onnellisimmat ihmiset
- Turvallisuus
- Sijainti
- Puhdas luonto
- 8 vuodenaikaa
- Ilman, valoisuuden ja lämpötilan ainutlaatuinen yhdistelmä
- Euroopan pisin vapaana virtaava joki

MAHDOLLISUUDET JA ILMIÖT, JOTKA HYÖDYNNETÄÄN

- Puhtauden konseptointi
- Paikalliset onnellisuusoppaat
- Hyvinvointi- ja terveys: terveellinen elämäntapa, kestävä ruoka, luonnon hoiva sekä hyvinvointimatkailu
- Vähähiilisyys, vastuullisuus, kestävä matkailu
- Arktiset marjat ja luonnontuoteala: viljely/kasvatus/keruu + jatkojalostus
- Asumisen trendit: ekologisuus, asumisen palvelut, etätyö, puurakentamisen mahdollisuudet

KEHITTÄMISTARPEET, JOTKA HUOMIOIDAAN

- Kiela vetovoima-kohteena (paikalliskohteet ja -tuotteet, info, välinevuokraus)
- Lähivirkistyskohteen kehittäminen (Jerisjoen varsi, aaltokeskus, rantabulevardi, poropuisto yms.) sekä reittiyhteydet
- Asumisratkaisut: matalan kynnyksen vuokra-asuminen ja tulevaisuuden etätyö
- Ympäristön ja kyläkuvan kehittäminen: maisemointi, ilme, opasteet
- Ravintola- ja kahvilapalveluiden kehittäminen

Yhteenvetoa kehittämispotentiaalista ja suosituksia

- Muonion kunnalla on mahdollisuus **hyödyntää ainutlaatuisia vahvuuksiaan** elinvoiman kehittämisessä yli toimialarajojen
 - Puhdas arktinen luonto, ilmasto, onnelliset ihmiset, ympärivuotisuus...
- Muoniolla on mahdollisuus **haastaa tai hyödyntää** nyt pinnalla olevia **trendejä ja muutostekijöitä**
 - **Yhteistyö ja synergiat yli toimialarajojen: mm. matkailu, bio-, kierto- ja luonnonvaratalous, hyvinvointiala**
 - **Toimijoilla vaikuttaa olevan myös tahtotilaa myös erikoistua ja kehittää tuotteita ja palveluita**
- Muoniossa on palveluntarjoajia, joilla on tahtotila kehittää keskustaajaman vetovoimaa, palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta
 - Kielan hyödyntäminen yritystoiminnan ympäristönä, Jerisjoen yhteinen virkistysalue (rantapolku, reitit, matalan kynnyksen virkistyspisteet)
 - Tarvitaan myös asumisen ratkaisuja osaavan työvoiman houkuttelemiseksi ja pitämiseksi
 - Tyhjät/vajaakäytöllä olevat liiketilat käyttöön
- Vetovoiman kehittäminen vaatii myös **perusasioiden kuntoon saattamista**: ympäristön viihtyisyys ja kyläkuvan kehittäminen, vuokra-asuntotarjonta, keskustaajaman opastus "Tervetuloa Muonioon".

Kehittämisteemat ja vaihtoehtoiset kehittämisspolut

- Yhteisen näkymän, strategisten linjausten ja tavoitteiden määrittämiseksi luotiin kehittämismahdollisuuksien arvioinnin pohjalta neljä kehittämisteemaa;
 1. Asuminen ja uuden työnteon tavat,
 2. Luonnontuoteala ja kiertotalous,
 3. Matkailu ja virkistys sekä
 4. Hyvinvointi ja terveys.
- Kehittämisteemat toimivat Muonion elinvoimaisuutta linjaavina tekijöinä, joita joustavasti voidaan hyödyntää strategisina kehittämisalueina.
- Kehittämisteemojen kautta luotiin vaihtoehtoisia kehityspolkuja, joissa profiili ja teemakohtaiset kehittämisen painotukset vaihtelivat. Vaihtoehtoisina kehityspolkuina tarkasteltiin (työnimet):
 1. "Palvelut pelaa"
 2. "Tapahtumia ja tekemistä"
 3. "Onnellisten elämä"
- Vaihtoehtoiset kehityspolut on esitetty seuraavalla sivulla.

Matkailu ja
virkistys

Hyvinvointi ja
terveys

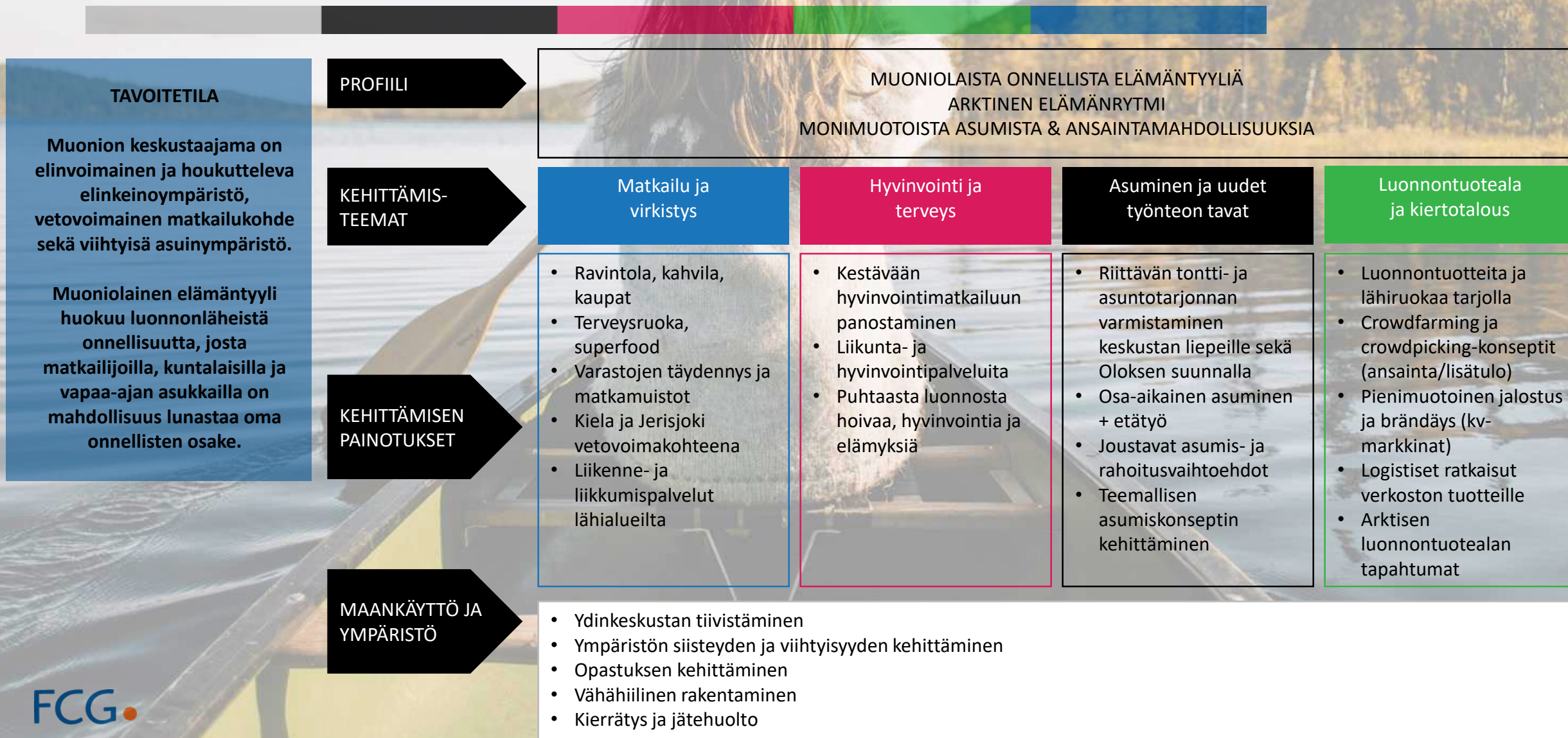
Asuminen ja uudet
työnteon tavat

Luonnontuoteala
ja kiertotalous

KEHITYSPOLUT

Yhteinen näkymä: Onnellisten osake

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Matkailu ja virkistys

VETOVOIMAKOHDE

- Muonion keskusta
yritysvetoinen vetovoimakohta
- Lumeen, jäähän ja veteen
perustuvat elämykset

KIELA

- Kielan alueen kehittäminen
kuntalaisia ja matkailijoita
palvelevaksi yrityslähtöiseksi
kohteeksi

LIVE LIKE A LOCAL – GO LOCAL

- Paikallisen palvelutarjonnan
kokoaminen yhden luukun
periaatteen alle
- Digitaalisuuden hyödyntäminen

TAPAHTUMAT

- Vuosittain toistuvat
tapahtumakonseptit tuomaan
elinvoimaa Muonion keskusta
- Synergia vetovoimakohteen
kanssa

Hyvinvointi ja terveys

GREEN CARE

- Ihmisten hyvinvoinnin ja
elämänlaadun kehittäminen
luontoon liittyvän toiminnan
kautta

HYVINVOINTIKONSEPTI

- Innovatiivinen hyvinvointikonsepti
paikallisille ja matkailijoille
- Hyvinvointiohjelma, joka sisältää
ravinnon, liikunnan ja
luontoyhteyden

Asuminen ja uudet työnteon tavat

MATALAN KYNNYKSEN MAJOITUS

- Kuntaan muuttavat työntekijät
- Yhteisöllinen ja edullinen
asumismuoto

MÖKKI 2.0

- Etätyö
- Vapaa-ajan asuminen
- Erilaiset palvelusisällöt

ASUMISEN PALVELUT

- Jakamistalous: kalusteet, välineet,
ajoneuvot
- Sujuvat arjen palvelut

ONNELLISTEN OSAKE

- Teemallinen maaseutuasuminen
Lapissa
- Olemassa olevat
majoitusmahdollisuudet

Luonnontuoteala ja kiertotalous

JOUKKOFARMAROINTI

- Luonnontuotteiden kokoaminen
yhden luukun periaatteen
mukaisesti
- Metsäviljelypalstat ja paikallisten
tarjoamien tilojen, alueiden ja
tuotteiden tuominen näkyväksi

PUHTAUDEN BRÄNDÄYS

- Arktiset luonnon tuotteet
kantavaksi teemaksi
- Oma brändi ja arktinen
luonnontuotokeskus

Keskustan vetovoimaisuuden kehittämiskohteet

1. Kielan rakennus ja pihapiiri:

tapahtumatoimintaa, pop-up myyntiä, uimarannan kehittäminen, Kielan yritysveltoiset palvelut ja palveluntarjoajat, joulukuusitarha ja ”kompensaatiometsä”, saunapalvelut.

2. Taide- ja hyvinvointipuisto: toiminnallinen puisto ja pysäyttäjä (ilmanlaadunmittaus, ympäristötaidetta, tms.)

3. Jerisjoen aaltokeskus

4. Torialueen kehittäminen: maisemointi, selkeyttäminen, risteysalueen kehittäminen

5. Uusi kaupallisten palveluiden alue: vähittäiskauppa, liiketila, asuminen

6. Kehitettävä kaupallisten palveluiden alue: tilaa yritystoiminnalle (pop-up), kahvilapalveluita, luonnontuotteita

7. Huoltoaseman, infon ja matkahuollon alue: Tervetuloa Muonioon – opastuksen, maisemoinnin ja viihtyisyyden kehittäminen

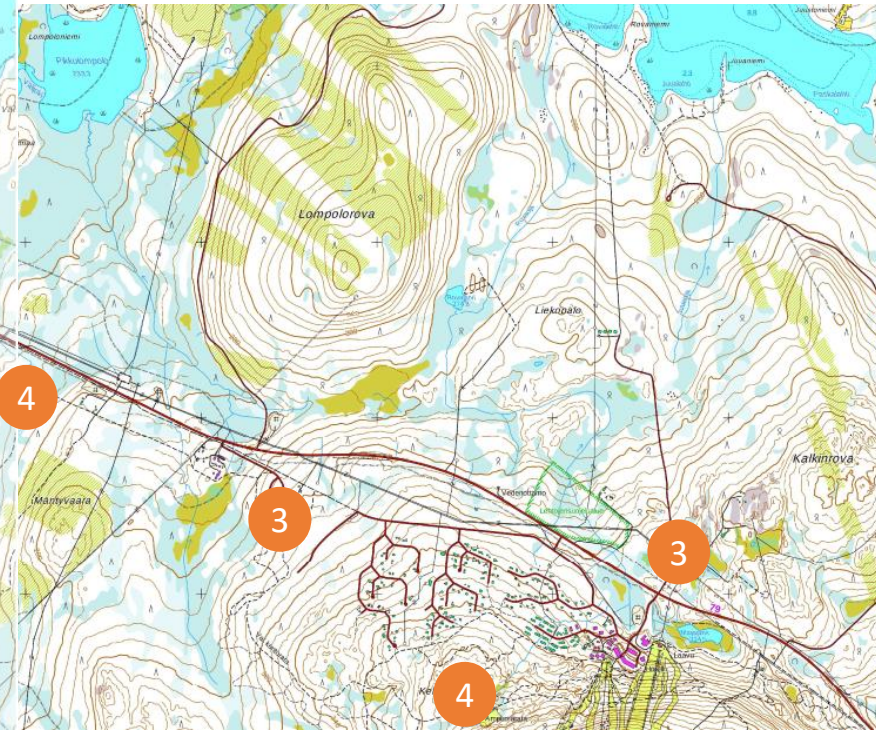
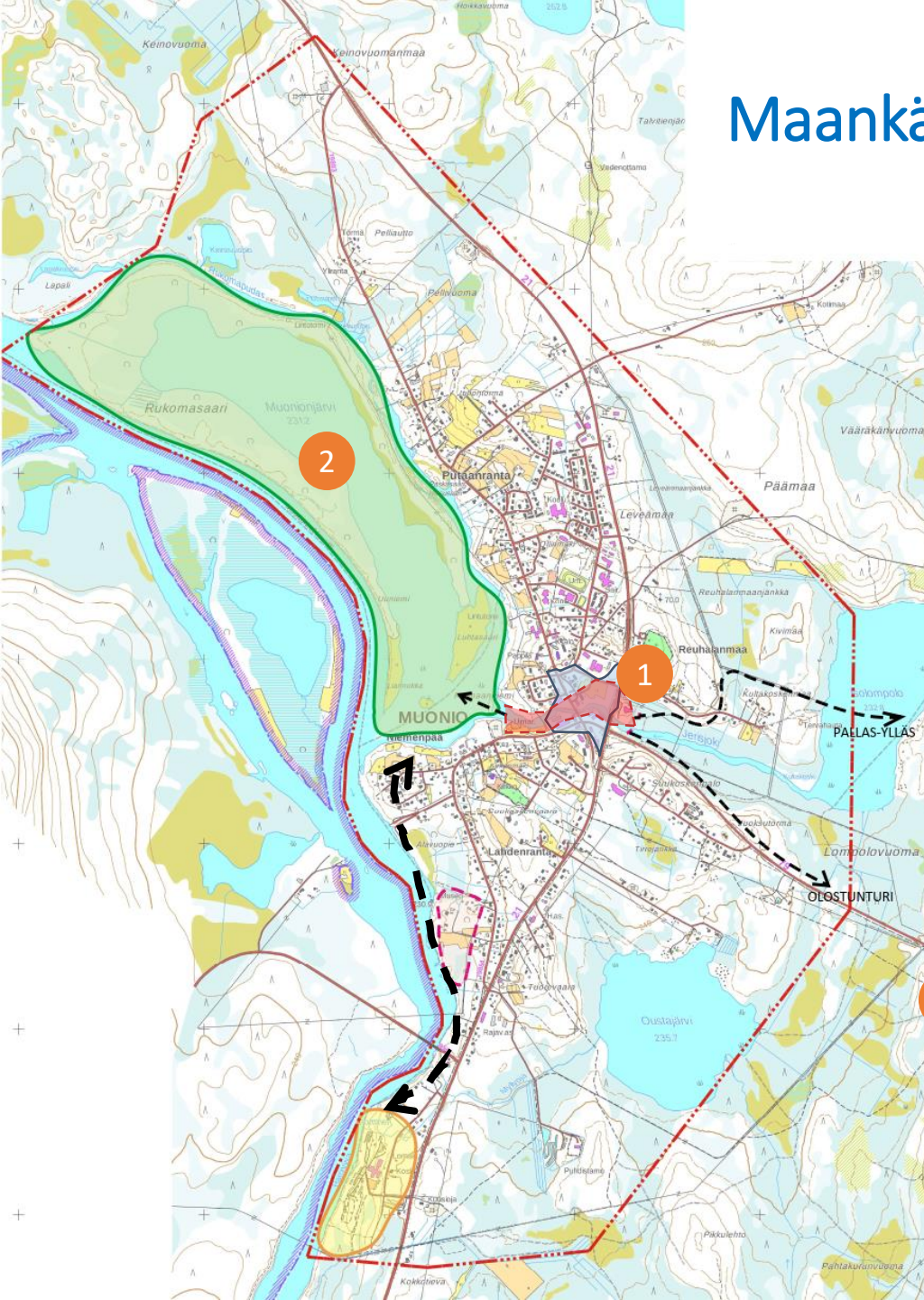
8. Jerisjoen rantapolku

9. Kiertoliittymä ja hidastettava pääväylän osa

Maankäytön kehityskuva

1. Ydinkeskustan vetovoimaisuuden kehittäminen
2. Muonijärven ja Rukomasaaren kehittäminen
3. Potentiaaliset asumisen kehittämiskohteet: rakentamattomien tonttien hyödyntämismahdollisuudet
4. Muonion keskustataajaman ja Oloksen välisen yhteyden vahvistaminen: maastopyöräilyolosuhteiden parantaminen, Oloksen kehittäminen ja profiloiminen keskustataajaman vetovoimaisena lähivirkistyskohteena, maisemareitin kehittäminen ja yhteys tuulivoimapuistoon (esim. energiapolku)

M U O N I O

- Yleiskaava-alueen rajaus
- Kaupallisten toimintojen alue
- Matkailun vetovoima-alue
- Potentiaalinen matkailupalveluiden kehittämisa-alue
- Virkistystoiminnot
Palveluvarustuksen kehittäminen
- Tärkeä yhteys

ETENEMISSUOSITUKSET

RAHOITUS

- Yritysten rahoitusneuvonnan järjestäminen ja resursointi
- Hankkeiden omarahoitusosuuksiin varautuminen kunnassa vuositasonalla (kärkihankkeet ja –teemat)

VAIHEISTUS

- Liikkeelle konkreettisin askelin
- Hyvä hankkeiden valmistelu riittävin resurssein, infrastruktuuri-investointien osalta EU-rahoitusmahdollisuuksien laaja hyödyntäminen

PK-YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

- Liiketoimintakonseptien jatkojalostus ja jatkuva kehittäminen yritysten kanssa
- Yrityshankkeiden aktivointi: Yritysten yhteistyötä ja palvelutarjontaa kehittävien hankkeiden tuki ja neuvontaa yrityksille

MAANKÄYTTÖ JA ALUEKEHITYS

- Keskustajamaan enemmän matkailutarjontaa ja vetovoimatekijöitä (sisältöjä ja syitä vierailla ja viipyä Muoniossa pidempään)
- Ympäristön viihtyisyyteen ja siisteyteen sekä opastukseen panostaminen

KEHITTÄMISEN ORGANISOINTI JA SUUNNITELMALLISUUS

- Elinvoimaryhmän aktiivisuus ja reagointialttius avainasemassa
- Strategiset kehittämisalueet linjaavat kehittämistä ja ovat kantavia teemoja – teemojen tarkastelu vuosisuunnittelun tasolla, selkeä yhteys kunnan budjetteihin
- Kehittämistrendien huomioiminen suunnittelussa ja painopistealueissa (hankkeistus, sisällöt, yms.): kestävyys, vastuullisuus, vähähiilisyys, turvallisuus, digitaalisuus

TIEKARTTA VUOTEEN 2030

2020-2021

2022-2025

2026-2030

Step 1 HETI LIIKKEELLE

- ☐ Hankevalmistelut rahoitussuosittelusten mukaisesti
- ☐ Asumisen pilottien käynnistys ja kartoitukset
- ☐ Kielan yritysveloitus
- ☐ Luonnontuotealan verkoston kokoaminen ja verkkokauppa
- ☐ Kestävän hyvinvointimatkailun konseptointi- ja kehittämishanke
- ☐ Keskustan viihtyisyyden ja maisemoinnin yleissuunnitelma
- ☐ Aaltokeskuksen luvitukset
- ☐ Osayleiskaavan loppuunsaattaminen
- ☐ Uusien yrittäjien houkuttelu ja liiketoimintakonseptien edistäminen

Step 2 JALKAUTUS JA KEHITYS

- ☐ Aaltokeskushanke
- ☐ Kielan ympäristön kehittäminen: aaltokeskus, rantapolku,
- ☐ Virkistys- ja matkailutoimintojen kehittäminen: Muoniojärvi ja Rukomasaari
- ☐ Palveluyrittäjien yhteenkokoaminen – Kielan matkailu- ja palvelutarjonta
- ☐ Kaavoitustoimenpiteet
- ☐ Toimenpiteet osaksi kuntamarkkinointia
- ☐ Infrastruktuuri-investointien valmistelu ja suunnittelu
- ☐ Uusien yrittäjien houkuttelu ja liiketoimintakonseptien edistäminen

Step 3 PIDEMMÄSSÄ JUOKSUSSA

- ☐ Infrastruktuuri-investoinnit
- ☐ E75-liikennejärjestelyt ja kiertoliittymä
- ☐ Uusien yrittäjien houkuttelu ja liiketoimintakonseptien edistäminen

Organisaatio- tyyppi	Rahoituslähteitä	Tarkennus	Voi olla hakija*	Voi olla kumppani*
MUONION KUNTA	Pohjois-Suomen EAKR (Lapin liitto)	Julkisvetoiset kehittämishankkeet (kokoavat, temaattiset)	• • •	• • •
	ESR	Osaaminen, koulutus, työllisyys ym.	• • • •	• • • •
	Maaseutuohjelman kehittämishankkeet (ELY/Leader)	Julkisvetoiset kehittämishankkeet	• • •	• • •
	Maaseutuohjelman yritysryhmähankkeet (Leader)	Hakijana julkinen taho, yritykset kumppaneina (yhteinen osa ja yrityskohtaiset osiot)	• • •	•
TUNTURI- LAPIN KEHITYS	Maaseutuohjelman yritystuet	Kehittämiseen ja investointeihin	•	
	ELY-keskuksen pk-yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus	Haku päättynyt toistaiseksi 30.6.2020.	• • •	• • •
	ELY-keskuksen pk-yrityksen kehittämisavustus	Kehittämiseen ja investointeihin	•	
	Business Finlandin (BF) innovaatorahoitus	Painopisteenä pk-yritykset. Liiketoiminnan kehittäminen innovaatioiden avulla, painopisteenä kansainväliset markkinat (huom. matkailu lähtökohtaisesti kansainvälistä). Eri rahoitusmuotoja peruskuvion lisäksi, ml. innovaatioeteli, jonka haku yksinkertaista	•	•
MUUT YHDISTYK- SET JA JÄRJESTÖT	Business Finlandin energiatuki (isommat hankkeet TEM)	Uusiutuva energia/energiatehokkuus/materiaalitehokkuus (huom. ei uudisrakennuskohteisiin eikä asuinrakennuksiin)	• • • •	• • • •
	Business Finlandin tutkimuslaitosten ja yritysten yhteishankkeet	CO-CREATION tutkimuksen käynnistämiseen, CO-INNOVATION tutkimukseen yritysten kanssa	•	•
	Business Finland ja kunnat	Innovatiiviset julkiset hankinnat (ml. Innovaatiokumppanuus jonkin kohteen kehittämisessä) ja mahdolliset ohjelmakohtaiset rahoitusmahdollisuudet.	• •	
	Business Finland, rahoitus kasvumootoreiden orkestrointiin	Kun tavoitetaso korkealla - yritykselle, yhdistykselle tai säätiölle, joka verkottaa toimijoita valitun liiketoimintakärjen ympärille ja vie ekosysteemin kehitystä eteenpäin kohti yhteistä tavoitetta.	•	
TUTKIMUS- JA KOULUTUS- LAITOKSET	Ministeriöiden ohjelmat, erillishaut (TEM, YM, OKM jne.)	Edellyttää ennakoivaa seurantaa (esim. puurakentamisen ja kiertotalouden haut)	• • • (•)	• • • (•)
	Säätiöt ja erityisrahoituslaitokset	Esim. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA , Kuntarahoituksen vihreä rahoitus, Sitra	• • • (•)	• • • (•)
	EU:n alueyhteistyön ohjelmat (EAY)	Kun tavoitetaso korkealla – yhteistyö vastaavia ja teemoja edistävien alueiden kanssa (mm. innovaatiot, ympäristö, saavutettavuus, kilpailukyky, kestävä kehitys). Lähialueet: Northern Periphery and Arctic, Interreg Nord; laajempi alue: Interreg Baltic Sea Region, Interreg Europe	• • •	• • • (•)
	Yhteistyö EU:n ulkorajoilla (ENI CBC)	Venäjä, Ruotsi, Norja	• • • •	• • • •
YRITYKSET	EU:n erillisohjelmat (Horizon, Life, Erasmus, Creative Europe, Green Deal, ESFI)	Kun tavoitetaso korkealla (esim. energiatehokkuus, kiertotalous, rakentaminen, koulutus, kulttuuri jne.)	• • • •	• • • •
	Pohjoismaiset rahoitusohjelmat (esim. Nordic Innovation, Pohjoismaainen Kulttuurirahasto)	Soveltuvat pieniin projekteihin ja mm. valmistelutyöhön (verkottuminen, kulttuurivaihto, tutkimus jne.) instrumentista riippuen. Eri organisaatioiden hakukelpoisuus vaihtelee samaten eri instrumenteilla.	• • • •	• • • •

RAHOITUS- MAHDOLLISUUKSIA

- Oheisessa taulukossa on tarkasteltu keskeisiä olemassa olevia rahoituslähteitä eri organisaatiomuotojen näkökulmasta.
- Kaksi oikeanpuoleista saraketta kuvaavat sitä, millainen organisaatio voi olla hakijana tai kumppanina, mikä tarkoittaa käytännössä tuensaajana oloa (eli hakijalle tai kumppanille maksetaan tukea hyväksytyjä kustannuksia vastaan). Yhteistyökumppanina tai kohderyhmänä voi tuki olla ilman em. kumppanuutta, ero on siinä tapauksessa se, että organisaatio on ei-tukikelpoisena mukana omalla kustannuksellaan eikä saa suoraa rahallista tukea rahoitusohjelmasta.
- EU-ohjelmakauden vaihtuminen vaikuttaa jonkin verran julkisten toimijoiden rahoitusmahdollisuuksiin. Nykyiset ohjelmat (2014-2020) ovat parhaillaan päättymässä ja uusia (2021-2027) valmistellaan. Esimerkiksi Lapin liiton EAKR-rahoitusta on haettavissa vuoden 2020 loppuun asti.

KEHITTÄMISEN VAIKUTUKSET TIIVISTETTYNÄ

• TALOUDELLISET

- PK-yritysten liiketoimintamahdollisuudet kasvavat vetovoiman ja palveluiden kehittyessä
- Yritysten liikevaihto ja kannattavuus paranevat
- Työllisyyden kautta tulevat verotulot kasvavat tasoittaen nettomuuttoa, sesonkiluonteinen muutto voi lisääntyä

• TEKNISET

- Fyysinen ympäristö kehittyy viihtyisämmäksi ja toimivammaksi
- Palveluiden saavutettavuus paranee

• EKOLOGISET

- Ympäristön viihtyisyys paranee
- Tuotteistukseen ja liiketoimintakonsepteihin liittyy vähähiilisyyttä ja vastuullisuutta edistäviä toimenpiteitä

• SOSIAALISET JA KULTTUURISET

- Keskustan vetovoimaisuus asumisen kohteena ja matkailukohteena voimistuu
- Lisää työllisyyttä ja ansaintamahdollisuuksia
- Tuo esiin muoniolaisia ylpeyden aiheita ja erityispiirteitä (onnellisuus, luontosuhde, maailman puhtain ilma)
- Keskustan elinvoimaisuuden kehittyminen luo pitkäjänteisempää yritysten sitoutumista alueelle ja tukee uusien yritysten syntymistä